

Как се става шпионин

Най-гъвкавото оръжие в борбата за надмощие в разузнаването е шпионинът. С малки изключения обикновено е работа на разузнавача да намери шпионина, а не обратно. Разузнавачът се оглежда за човек с позиция, която трябва да е такава, че да позволява достъп до старателно пазени тайни. Срещу договорени облаги за шпионина той ще доставя тези тайни на разузнавача. Обикновено това е дълъг процес. Изучават се всички, които имат достъп до тайни. Преценява се кой от тях би се съгласил да ги изнесе. Търсят се негови житейски слабости и нужди. Какво би го накарало да превъзмогне страха от наказание, ако бъде разкрит. Ясно е, че наказанието ще е дълги години затвор, а може и смърт.

Ще може ли този човек да играе двойнствения живот на незабележим и прилежен гражданин и предател. Случаят с Иван-Асен прави изключение. Спестява много работа на ЦРУ. Той ще ги потърси и намери, а не те него.

Срещата е в Париж със свързания с ЦРУ Анжело Куюмджийски. В показанията си пред следователя Иван-Асен твърди, че го е потърсил по телефона и са се видели в дома на Куюмджийски в “Паси”. Пред съда заявява, че са се срещнали в парижки хотел. Но да оставим тази незначителна неточност, тя не променя важния характер на срещата. Ключовият момент в нея е предложението на Георгиев да сътрудничи на ЦРУ. Ангажиментът на Куюмджийски към ЦРУ е да насочва американското разузнаване към лица български граждани, подходящи за шпиони. Това в разузнаването се нарича наводчик. Дотук работата на наводчика е свършена без усилия.

Има друг термин в разузнаването, който винаги предизвиква неприязън и тревога във всички разузнавания – подстава. Дали Иван-Асен не е подстава, се питат в ЦРУ? Какво е подстава?

Това е специално обучен разузнавач, който е поставен да работи на място, където има достъп до секретна информация. Тази информация трябва да е от особено голям интерес за чуждите разузнавания. Той трябва да живее така, че никой да не предполага за връзката му със специалните служби, да умее да създава широки контакти, да се движи и живее в среда, към която чуждите разузнавачи традиционно проявяват интерес. Не е задължително да живее в страната, за чиито специални служби работи, може да не е неин гражданин, да не е раждан там. Той може да бъде уважаван професионалист в дадена област. Трябва да създаде впечатление в изучаващите го вербовчици, че е човек, който може да се добрира до информация, важна за чуждото разузнаване. Подходящ е за шпионин. Подставата се старее да работи и живее така, че да предизвика интереса на чужди разузнавателни служби. Ако успее и получи от тях предложение за сътрудничество или незначителен знак за това, веднага уведомява своите. Подставата по принцип е създаден, за да предава дезинформация на погрешно вербувалите го. По-точно на тези, които са направили грешката да го вербуват.

Доста сложна разузнавателна операция е внедряването на подстава.

Е, има и лесен, но елементарен начин. Направо да се прати някой при човек от противниковото разузнаване. Той да изиграе ролята на неоценен, неудовлетворен,

обиден, разочарован и да им предложи услугите си. Точно както се чувства Иван-Асен Георгиев.

Много малко време е нужно на ЦРУ за да реши, че нашият дипломат не е подстава. Как е взето това решение, може само да се гадае. Обикновено в тези случаи важна роля има наводчикът. Той се е срещал с бъдещия шпионин, опознал го е донякъде и дава своето мнение. ЦРУ сигурно не се е задоволило само с препоръките на Ангел Куюмджийски. Постарали са се да научат още нещо за Иван-Асен, но не знаем нищо за това, просто предполагаме. Защото такава е възприетата практика.

На 2 ноември 1956 г. ЦРУ вече чака нашия новоназначен в ООН дипломат на летището в Ню Йорк. Какво разказва Георгиев пред съда:

“На летището при проверка на паспорта, тя става поединично, се влиза в една оградена със стъклени стени кабина. Влизате в кабината, сядате на една пейка, проверяват ви паспорта и излизате от обратната страна. След като аз седнах, изведнъж при мен седна едно друго лице и за моя изненада, той ми каза: “Аз съм приятел на Ангел.” Не можах да съобразя в първия момент какво значи това. Той повтори: “Аз съм приятел на Ангел Куюмджийски.” Тогава не знаех още английски, в будката на емиграционните власти той заговори на френски. Аз разбрах, че това е лицето от американското разузнаване.

На следващия ден отидох в хотел “Статлър” и намерих там същото това лице. Срещата трая една-две минути, той предложи да вземем такси и да ме отведе в т.нар. Сентръл парк, централен парк в Ню Йорк. Часът трябва да беше седем, ноември месец, беше се смрачило. Когато отидохме в парка, седнахме на една пейка и той ми каза: “Вие можете да ми говорите на български.” Когато ми каза: “Аз зная български”, мен ми се мерна в съзнанието някаква подобна физиономия, която бях виждал в София на някакъв прием, когато бях Главен секретар на МВР, някакво дипломатическо лице. Не помня вече кога разбрах, че той е Кирил Бляк.”